

Palatul de Justiție, București, Sector 5

Splaiul Independenței nr. 5

Cod poștal 050091

Tel: 313-4875; 316-0739; 316-0740;

Fax: (401) 313-4880;

unbr@unbr.ro www.unbr.ro

Nr. 1918/2012

Data: 07/11/2012

Către,

Administrația Prezidențială

**Domnului Traian Băsescu
Președintele României**

Uniunea Națională a Barourilor din România, persoană juridică de utilitate publică, în temeiul art. 77 din Constituția României, formulăm, înainte de promulgare,

CERERE DE TRIMITERE SPRE REEXAMINARE a Proiectului de Lege PL-x nr. 436/2012

având ca obiect Propunerea legislativă privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, pentru următoarele

MOTIVE:

În art. 15 al Propunerii legislative privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, se prevede că:

„În aplicarea dispozițiilor art. 13 alin. (2) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, în recurs, cererile și concluziile părții, persoană juridică, pot fi formulate și susținute de către reprezentantul legal

al acesteia sau de către persoana desemnată de acesta, dacă este licențiată în drept”.

Textul art. 13 alin. (2) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, prevede că „Părțile au dreptul, în tot cursul procesului, de a fi reprezentate sau, după caz, asistate în condițiile legii. În recurs, cererile și concluziile părților nu pot fi formulate și susținute decât prin avocat sau, după caz, consilier juridic, cu excepția situației în care partea sau mandatarul acesteia, soț ori rudă până la gradul al doilea inclusiv, este licențiată în drept”.

Necesitatea reprezentării în recurs numai prin avocat ori consilier juridic este explicată în expunerea de motive ce a însoțit Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă: „ca element de noutate, se propune ca redactarea cererii de recurs, precum și exercitarea și susținerea recursului să se realizeze numai prin avocat sau consilier juridic, urmărindu-se în acest fel, impunerea unei rigori și discipline procesuale și evitarea introducerii unor recursuri în mod abuziv, în scop de șicană, sau informale, care nu se încadrează riguros în motivele de recurs; este o regulă care corespunde, în același timp, și noii viziuni propuse asupra recursului, având în vedere specificul acestei căi extraordinare de atac, reflectat în condițiile de exercitare, în procedura, precum și în motivele de recurs, limitativ circumscrise respectării legalității”.

Prin urmare, la adoptarea Codului de procedură civilă, legiuitorul a apreciat ca fiind corectă poziția Comisiei de elaborare a acestui act normativ, conform căreia, față de noua configurație a căii de atac a recursului (tehnicitatea deosebită a acestei căi extraordinare de atac) se impune ca reprezentarea să aibă în mod exclusiv un caracter specializat pentru a se evita recursurile informale sau neîncadrabile în motivele limitativ prevăzute de lege, dar și pentru a se asigura efectivitatea dreptului de a exercita această cale de atac. S-a apreciat, pe bună-dreptate, că în lipsa unei reprezentări specializate, calea recursului ar fi în multe cazuri o simplă iluzie și un motiv suplimentar de dezamăgire pentru justițiabil, deoarece neindicarea cu precizie și claritate a motivelor de legalitate și neîncadrarea lor în limitele restrictive prevăzute de lege ar conduce, inevitabil, la respingerea acestuia ca inadmisibil, fără o dezbatere în ședință publică, așa cum se așteaptă partea.

I. Aspecte de neconstituționalitate.

a. Sunt încălcate dispozițiile art. 24 alin. (2) din Constituția României:

„În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu”.

Constituția garantează dreptul la apărare în forma specializată, adică realizată de un specialist în drept, care a dobândit dreptul de practică prin includerea într-un corp profesional ale cărui reguli de funcționare și organizare sunt stabilite prin lege.

Prin urmare, asigurarea dreptului la apărare nu poate fi realizată, în limitele constituționale, apelându-se la orice persoană licențiată în drept. Licența în drept nu reprezintă în niciun stat european, deci nici în România, o garanție suficientă pentru exercițiul reprezentării judiciare nici măcar în fața instanțelor mai mici, cu atât mai puțin în cazul Înaltei Curți de Casație și Justiție (principala instanță de recurs).

Dreptul pe care legea fundamentală îl recunoaște cetățeanului de a beneficia de apărare specializată, prin avocat, are drept corespondent firesc o obligație corelativă a statului: aceea de a permite implicarea în actul de reprezentare judiciară numai acelei categorii profesionale pe care Constituția a identificat-o ca fiind aptă să asigure realizarea efectivă a „dreptului la apărare”. Dacă statul, fără o justificare rezonabilă, permite ca reprezentarea judiciară să fie realizată de către *orice persoană licențiată în drept*, înseamnă că permite ca principiile constituționale să fie nesocotite, deoarece statul trebuie, în virtutea acestora, să se asigure nu numai de existența dreptului la apărare *in abstracto*, ci și de exercitarea acestuia într-o formă care să asigure efectivitatea acestui drept, adică de către avocați, deoarece aceștia reprezintă categoria profesională identificată de Constituție ca fiind factorul calificat pentru a conferi eficiență dreptului la apărare.

b. Sunt încălcate dispozițiile art. 21 alin. (1) și (2) din Constituția României:

„Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.

Nicio lege nu poate îngrădi exercitarea acestui drept”.

coroborate cu dispozițiile art. 129 din Constituția României:

„Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condițiile legii”.

Este acceptat faptul că accesul la justiție (art. 21) presupune și accesul la exercițiul căilor de atac (art. 129).

Accesul la justiție, în forma exercițiului căilor de atac este, un drept fundamental.

Potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, statele trebuie să se preocupe ca drepturile fundamentale recunoscute să fie efective. Aceasta presupune ca statele să adopte acele măsuri care se impun pentru ca dreptul recunoscut să poată fi exercitat într-o manieră care să dea posibilitatea realizării efective a acestuia, iar nu într-o formă care să îl facă iluzoriu.

Potrivit noii structuri a căii de atac a recursului, impusă de noul Cod de procedură civilă, care implică cunoașterea profundă și temeinică a legii, jurisprudenței Înaltei Curți de Casație, jurisprudenței instanțelor europene și a doctrinei, reprezentarea prin persoane care nu se bucură de o garanție a standardelor profesionale realizate în mod unitar, la nivel național, se transformă într-un simplu exercițiu formal, inefficient pentru justițiabil. De altfel, aceasta a fost și explicația oferită în expunerea de motive la noul Cod de procedură civilă.

c. Sunt încălcate dispozițiile art. 75 alin. (1) din Constituția României:

„Se supun spre dezbatere și adoptare Camerei Deputaților, ca primă Cameră sesizată, proiectele de legi și propunerile legislative pentru ratificarea tratatelor sau a altor acorduri internaționale și a măsurilor legislative ce rezultă din aplicarea acestor tratate sau acorduri, precum și proiectele legilor organice prevăzute la articolul 31 alineatul (5), articolul 40 alineatul (3), articolul 55 alineatul (2), articolul 58 alineatul (3), articolul 73 alineatul (3) literele e, k), 1), n), o), articolul 79 alineatul (2), articolul 102 alineatul (3), articolul 105 alineatul (2), articolul 117 alineatul (3), articolul 118 alineatele (2) și (3), articolul 120 alineatul (2), articolul 126 alineatele (4) și (5) și articolul 142 alineatul (5). Celelalte proiecte de legi sau propuneri legislative se supun dezbaterii și adoptării, ca primă Cameră sesizată, Senatului”.

Dispozițiile art. 73 alin. (3) lit. k) și lit. l) din Constituția României prevăd obligativitatea reglementării prin lege organică a unor domenii speciale, cum este contenciosul administrativ și, respectiv, organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești iar, în acest caz, prima Cameră sesizată trebuia să fie Camera Deputaților, situație în care Senatul ar fi fost Camera decizională.

Propunere legislativă a celor 7 senatori și deputați a fost respinsă de către Senat la 15 octombrie 2012, dar adoptată, de către Camera Deputaților, în calitate de cameră decizională, la 23 octombrie 2012.

Există deci o gravă problemă de constituționalitate deoarece, fiind o propunere legislativă care viza și contenciosul administrativ, prima cameră

sesizată ar fi trebuit să fie Camera Deputaților, astfel cum prevede art. 75 alin. (1) din Constituție, și nu Senatul, așa cum s-a procedat. Pe de altă parte, deoarece Senatul a respins propunerea, legea trebuia să se întoarcă, potrivit art. 75 alin. (4) și (5), de la Camera Deputaților la Senat.

II. Aspecte de tehnică legislativă.

Proiectul de lege cuprinde grave necorelări ce ar putea conduce la practici judiciare diferite, contrar mențiunilor din ultimul raport al Comisiei MCV.

a. Deși art. 15 prevede că *„În aplicarea dispozițiilor art. 13 alin. (2) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, în recurs, cererile și concluziile părții, persoană juridică, pot fi formulate și susținute de către reprezentantul legal al acesteia sau de către persoana desemnată de acesta, dacă este licențiată în drept”*, dispozițiile art. 21 alin. (3) teza II ale aceluiași act normativ prevăd că *„Întâmpinarea trebuie redactată și semnată de avocatul sau consilierul juridic al intimatului, iar răspunsul la întâmpinare de avocatul sau consilierul juridic al recurentului”*. Cele două dispoziții intră în contradicție și nu pot fi conciliate printr-o interpretare care să corespundă exigențelor de logică juridică. Ar trebui să se accepte că, în cazul persoanelor juridice, întâmpinarea poate fi semnată numai de avocat sau consilier juridic, în timp ce cererea de recurs (act procesual mai dificil decât întâmpinarea, sub aspectul tehnicii de redactare) să poată fi redactată și de către simpli licențiați în drept, fără drept de practică profesională. Această concluzie, deși corespunzătoare textelor legale, nu corespunde spiritului reglementării și logicii.

b. Textul art. 15, care permite reprezentarea judiciară a persoanei juridice în recurs de către orice licențiat în drept, intră în contradicție vădită cu alte acte normative existente și acceptate ca valori incontestabile ale unui sistem judiciar modern.

Această prevedere nu este circumstanțiată de faptul că este vorba de reprezentantul persoanei juridice, care este și licențiat în drept sau măcar salariat al acesteia.

Absența oricărei circumstanțieri a raporturilor dintre persoana juridică și cel licențiat în drept, desemnat să o reprezinte, deschide larg porțile practicării mascate a actelor specifice profesiei de avocat de către persoane care, deși licențiate în drept, nu au calitatea de avocați.

Textul art. 15, practic, goleşte de conținut, în privința persoanelor juridice, atribuțiile care legal revin în mod exclusiv profesiei de avocat (și,

circumstanțiat de existența unui contract de muncă, consilierului juridic) – asistența și reprezentarea juridică în fața instanțelor judecătorești.

Propunerea legislativă intră în evident conflict cu prevederile art. 26 din Legea nr. 51/1995, potrivit căreia *exercitarea oricărei activități de asistență juridică specifică profesiei de avocat și prevăzută la art. 3 de către o persoană fizică sau juridică ce nu are calitatea de avocat înscris într-un barou și pe tabloul avocaților aceluși barou constituie infracțiune și se pedepsește potrivit legii penale*. Cum mai poate fi acuzată o persoană care practică acte specifice profesiei de avocat (asistență și reprezentare juridică în fața instanțelor de recurs), dacă se acceptă textul art. 15 din propunerea legislativă, conform căruia *în recurs, cererile și concluziile părții, persoană juridică, pot fi formulate și susținute de persoana desemnată de reprezentantul legal, dacă este licențiată în drept*? Nu cumva se merge până la a se permite exercițiul actelor specifice profesiei de avocat oricărei persoane licențiate în drept, golindu-se astfel de conținut atribuțiile exclusive pe care legea le recunoaște avocaților în domeniul asistenței și reprezentării judiciare?

III. Aspecte de oportunitate.

Nu în ultimul rând, trecând peste interesele legitime de apărare a profesiei noastre, vă rugăm să observați că starea sistemului de învățământ universitar în domeniul juridic din țară noastră nu ne dă dreptul să considerăm că simpla licență în drept, indiferent unde, în ce condiții și cu ce note ar fi obținută, este de natură a garanta aptitudini profesionale demne de o reprezentare în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Dispoziția art. 15 din proiectul de lege este de natură a coborî reprezentarea judiciară în fața instanței de recurs la un nivel atât de scăzut, încât îl putem numi fără precedent, tocmai acum când, în contextul intrării în vigoare a noilor coduri, nevoia unei reprezentări calificate este mai mare ca oricând.

Cu deosebită considerație,

Președintele Uniunii Naționale a Barourilor din România,

av. Gheorghe Florea
avocat dr. Gheorghe Florea